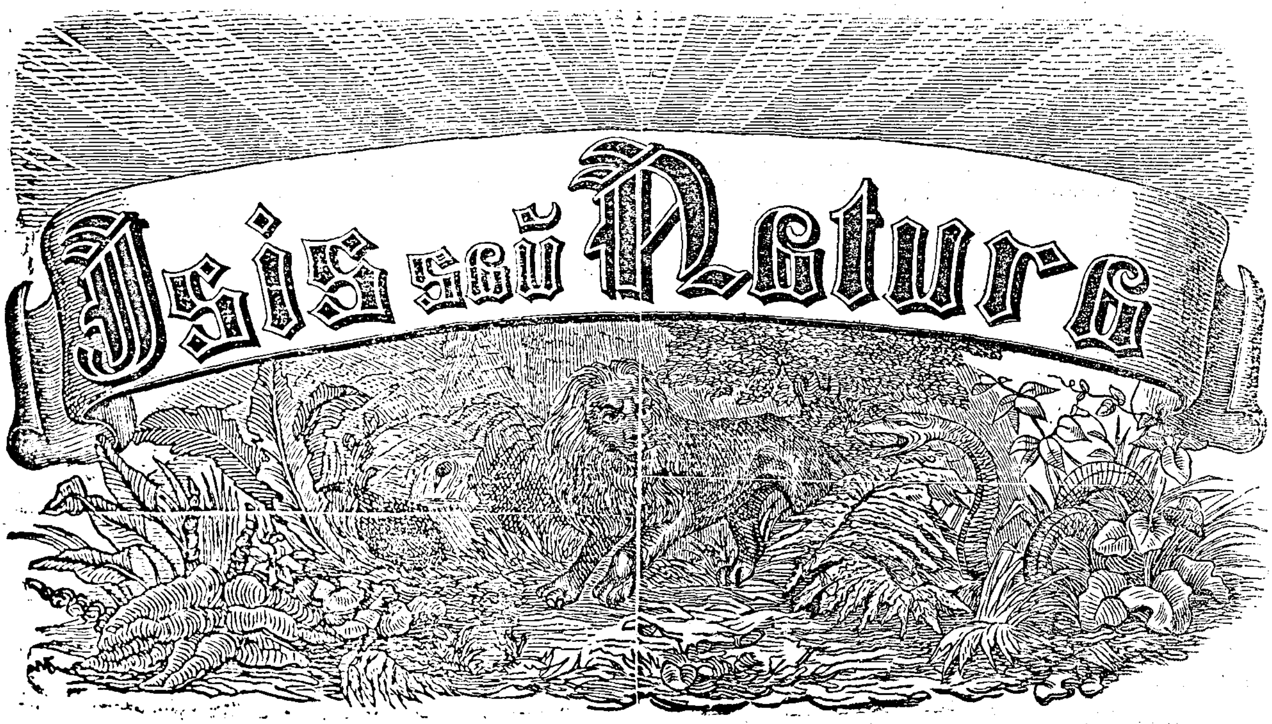

JURNAL

ПENTPȣ PESПÎNDIPEA ШTIINЦЕЛОPȣ NATȣPAЛE ШI ESAKTE, ÎN TOATE KЛASEЛE

Pedigeatȣ

de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

№ 15. (Anȣлȣ aлȣ natpȣлea) Бȣkȣpeштĭ 22 Aпpiлie, 1859.

Mȣzika în metaлȣ.

Întp'ȣnȣ aptikoлȣ (vezĭ No. 5), amȣ вopbitȣ de mȣzika kape fakȣ mȣnцiĭ; akȣmȣ вomȣ вopbi de mȣzika kape o fakȣ metaлeлe.

Maĭ toцĭ шtimȣ kъ sȣnetȣлȣ ȣnopa metaлe, maĭ kȣ seamъ aчeлopȣ пpeчioase, чe se nȣmeskȣ aȣpȣ шi apцintȣ, este foapte meлodiosȣ шi плъkȣtȣ pentpȣ mȣлцĭ oamenĭ; maĭ плъkȣtȣ de kîtȣ opĭ-чe mȣzikъ; dapȣ пȣцinĭ oamenĭ шtiȣ, kъ metaлeлe sîntȣ în stape sъ skoaцъ o adeвъpatъ mȣzikъ. Desпpe aчeastъ mȣzikъ kȣpioasъ, вomȣ вopbi akȣmȣ.

Fie-kape цiȣвaepцiȣ шtie kъ, kîndȣ пȣnȣ bȣkъцĭ iepbinцĭ de apцintȣ întpe bȣkъцĭ peчĭ de fepȣ, шi kîndȣ se atinгȣ aчeste doъ metaлe, înчepȣ sъ kînte; adekъ skotȣ ȣnȣ sȣnetȣ kape seamъnъ kȣ kîntekȣлȣ aлbineлopȣ. Aчeastъ deskoпepipe s'a fъkȣtȣ nainte kȣ 50 de anĭ de kъtpe ȣnȣ цepmanȣ D. *Schvarц*. Dînsȣлȣ a tonitȣ apцintȣ întp'o tirae шi вpîndȣ a'лȣ pъчi kȣpîndȣ, a въpsatȣ apцintȣл tonitȣ ne ȣnȣ nikoвaлȣ de fepȣ peчe; dapȣ îndatъ, kȣ mipape a aȣzitȣ kъ ease din apцintȣ nimte sȣnete mȣzikaлe шi meлodioase kape seamъnъ kȣ kîntekȣл ȣnȣĭ opгan. Dakъ aчeastъ deskoпepipe s'apȣ fi fъkȣtȣ în timпȣлȣ nostpȣ kape kaȣtъ în mesiлe miшkъtoape npezinцa ȣnȣĭ snipitȣ, negpeшitȣ kъ a fi zisȣ atȣnчĭ kъ шi în apцintȣлȣ tonitȣ pezidъ ȣnȣ snipitȣ d'ȣn чeлebpȣ mȣzikantȣ; dapȣ atȣnчĭ, лȣmea epa maĭ npozaikъ, maĭ пȣцin amatoape de snipitȣpĭ sȣnpenatȣpaлĭ шi aшa a debinatȣ kaȣza fizikъ a aчestȣĭ fenomenȣ.

Doъ-zeчĭ шi чinчĭ de anĭ maĭ пe ȣpmъ, ȣn anглezŭ anȣme *D. Arthur Trevelyan* a amestekatŭ к'o варгъ de fepŭ, zmoaлa tonitъ шi пe ȣpmъ, пpin întîmплape, пȣindŭ ачestŭ fepŭ înкълzitŭ tape пe o бȣкatъ de плȣmбŭ, a aȣzitŭ eшindŭ o stpiгape estpaopdinapъ шi tape; лa înчenȣtŭ 'ш'a imaцinatŭ къ este stpiгape d'ажȣtopŭ a вp'ȣnȣĭ nenopoчitŭ atakatŭ de xoцĭ; dapŭ пe ȣpmъ s'a înкpedinцatŭ къ asta nȣ epa stpiгape de omŭ, чi ȣnŭ глasŭ foapte askȣцitŭ skosŭ d'ачestŭ fepŭ înкълzitŭ tape шi пȣsŭ пe плȣmбȣлŭ peчe.

Възîndŭ ачeasta, *D. Trevelyan* împpeȣnъ кȣ *D. Dr. Reid* înчenȣ sъ faкъ esпepimente кȣ maĭ mȣлte metaлe шi atȣnчĭ s'a apъtatŭ къ toate metaлeлe aŭ ȣnŭ taлentŭ mȣsiкaлŭ; însъ fie-кape кîntъ aлtŭ-feлŭ (кa шi difepiцĭ aktopĭ în onepa) шi ачeastъ difepinцъ depinde пe d'o цapte de natȣpa metaлeлopŭ шi пe d'aлtъ napte de soчietatea în кape se aflъ, adeкъ кȣ кape aлte metaлe sîntŭ în kontaktŭ.

Пpofesopȣлŭ *Faraday*, чeлŭ maĭ вestitŭ fiziкŭ din Aнглiea, a ȣpmatŭ пe ȣpmъ к'o mape esaktitate чepчetъpiлe fiziчe despre mȣzika metaлeлopŭ, a шi datŭ лeкцiȣnĭ пȣблiчe pentpȣ ȣnŭ пȣблiкŭ mape despre ачestŭ oбieктŭ (къчĭ în Aнглiea aŭ oamenii oбiчeiŭ a se intepesa mȣлtŭ pentpȣ deskonepipĭ nȣoĭ шi intepesante în sfepa штiinцeлopŭ natȣpaлe шi esakte.)

Faraday a esплiкatŭ кaȣza eшipeĭ ачestopŭ sȣnete. Adeкъ, кîndŭ ȣnŭ metaлŭ foapte кaлdŭ sъ întîлneшte к'ȣnŭ aлtŭ metaлŭ peчe, atȣnчĭ чeлŭ кaлdŭ комȣniкъ pepede кълdȣpa чeлȣĭ peчe шi чeлŭ peчe комȣniкъ pepede ръчeaлa чeлȣĭ кaлdŭ (къчĭ metaлeлe sîntŭ kondȣktopĭ бȣnĭ pentpȣ кълdȣpъ saŭ ръчeaлъ.) Ачeastъ комȣniкaцiȣne amiкaлъ de кълdȣpъ, кape лa noĭ oamenii sъ faчe кȣ feлȣpimĭ de вopбe, de îmбpъцiшъpĭ шi de sъpȣtъpĭ, лa metaлe se faчe akomnarnat (însoцitŭ) de sȣnetiлe mȣziкaлe. Ачeastъ mȣziкъ a metaлeлopŭ, kontinȣe пînъ кîndŭ metaлeлe 'шĭ aŭ комȣniкatŭ ȣnȣлŭ aлtȣia кълdȣpiлe лopŭ peчiпpoчe. Eapna, кîndŭ apde кърбȣnii în soбъ, poate opĭ-чine sъ'шĭ пpoкȣpe o asemenea mȣziкъ гpatisŭ. E destȣлŭ кa sъ пȣie пe ȣnŭ fepŭ peчe, клeшteлe de aлamъ гaлбenъ кȣ кape înвîpteшte fокȣ кa sъ apzъ maĭ бine; кîndŭ клeшteлe sîntŭ tape înкълzite, вa aȣzi o mȣziкъ foapte кȣpioasъ. Dapŭ nȣ nȣmaĭ difepite metaлe, чi шi ȣnŭ sinгȣpŭ feлŭ de metaлŭ пpodȣчe mȣzika, кîndŭ пȣneшŭ o бȣкatъ înкълzitъ пe o бȣкatъ peчe; aшa faчe apцintȣл кaлd пȣs пeste apцintȣл peчe, saŭ apamъ пe apamъ; dapŭ ачeste esпepimente чepŭ maĭ mȣлte esaktitate.

Eatъ ȣneлe повъцȣipĭ кȣmŭ 'шĭ poate пpoкȣpa opĭ-чine o asemenea mȣziкъ. Sъ iea чine-вa клeшteлe de metaлŭ de лa soбъ шi sъ пȣie къпъtîiȣлŭ sъŭ peчe пe masa, пe кîndŭ къпъtîiȣлŭ sъŭ чeлŭ кaлdŭ, sъ'лŭ пȣie пe o бȣкatъ de плȣmбŭ кape însъ tpeбȣe sъ fie кîtŭ sъ poate de dpeantъ (плane); atȣnчĭ îndatъ sъ вa aȣzi niшte sȣnete întoкmaĭ кa кîndŭ чine-вa sъ пpeгъteшte a кînta o apie mȣziкaлъ. Daкъ вa aпъsa чine-вa к'ȣnŭ aкŭ пe плȣmбŭ, sȣnetȣлŭ вa fi maĭ лimpede шi maĭ înaлtŭ; кȣ бîtŭ aпasъ maĭ mȣлtŭ, кȣ atîtŭ sȣnetȣлŭ deвine maĭ înaлtŭ шi astŭ-feлŭ 'шĭ вa пȣtea пpodȣчe пpin ачeste esпepimente simплe, o *„sepatъ mȣziкaлъ“* (кȣmŭ ziкŭ aкȣmŭ лa noĭ tpadȣкîndŭ кȣвîntȣлŭ: soirée musicale) fъpъ aптpe, fъpъ osteneaлъ шi fъpъ tpeбȣinцъ d'aплaȣdape; къчĭ metaлeлe sîntŭ aptisti foapte modestĭ, nȣ чepŭ niчĭ ȣnŭ feлŭ d'aплaȣdape.—

Apta taбaчieĭ. *)

I. Istopiea aчesteĭ apte.

Пpetȣtindenea ȣnde omȣлŭ a întpeбȣinцatŭ пeлea d'animaлe pentpȣ a akonepi кȣ dînseлe кopпȣлŭ sъŭ, epa siлitŭ sъ лe пpeпapeze maĭ nainte; къчĭ nȣmaĭ пpintp'ачeastъ onepaцiȣne, пeiлe sîntŭ пъstpate кa sъ nȣ se împȣtpezeaskъ шi totŭ d'o datъ deвine шi impepmeaбiлĭ (nenъtpȣnzъtoape) pentpȣ ȣmezeaлъ; aпoĭ se faкŭ шi maĭ moĭ, maĭ eлastiчe шi maĭ плъкȣte de poptatŭ. Ачeastъ tpeбȣinцъ a пpeпapa пeiлe astŭ-feлŭ кa

---

*) NOTЪ. Tpaktъmŭ aкȣmŭ despre taбaцie, fideлȣлŭ пpomisiȣneĭ noastpe d'a вopбi din кîndŭ în кîndŭ шi despre ȣneлe pamȣpĭ aлe indȣstpieĭ комȣne шi impoptante, maĭ кȣ seamъ ачeлe кape sîntŭ întp'o pелaцiȣne intimъ кȣ aгpiкȣлtȣpa шi кpeшtepea вiteлopŭ.

порії лорȣ съ se mікшȣреze, ка пелеа съ de-віе маї deasъ ші totȣ d'о datъ маї еласtікъ; ачеаstъ tребȣінцъ а пъскочіtȣ арtа табачіеї. Арtа табачіеї аре (ка орї ші арtъ saȣ іndȣstріе) іstоріеа еї каре аратъ desволtареа градȣалъ ачесtеї арtе, поtрівіtȣ кȣ desволtареа градȣалъ а spірітȣлȣї ȣман каре кaȣtъ din че în че spре а îмбȣнътъці mізлоачеле sале ші d'а перfекціона toate опȣріле sале іndȣstріале каре sîntȣ totȣd'аȣна ȣнȣ еко fіделȣ алȣ градȣлȣї чівілізаціȣнеї ȣнȣї попȣлȣ.

Începȣtȣлȣ іstоріеї табачіеї, коінчіdе кȣ începȣtȣлȣ іstоріеа чівілізаціȣнеї ȣмане. Челе d'întîіȣ îмбръкъмінці, омȣлȣ ле а лȣаtȣ de ла реrпȣлȣ анімалȣ; къчї а черȣtȣ о іnteлiценцъ маї sȣперіоаръ ші маї кȣлtіваtъ d'а fаче цесъtȣрї de пînzъ, de маtерії лȣаte din реrпȣлȣ вецеtалȣ (кîнепъ, інȣ) de кіtȣ а'ші акопері корпȣ к'о пеле d'анімалȣ. Чеї d'întîї оамені, ераȣ вîнъtорї. Еї оморîръ анімале ші съ нȣtрîръ de карнеа лорȣ; dарȣ îndаtъ аȣ възȣtȣ къ пелеа анімалȣлȣї е преа tаре ші нȣ е бȣнъ de mîнкаре; de ачееа s'аȣ обічнȣіtȣ а жінȣі пелеа анімалелорȣ оморîtе; еаtъ къ din sіне аȣ deskоперіtȣ ніште маtеріе кȣ каре аȣ пȣtȣtȣ съ акопере корпȣлȣ лор пъstрîndȣ'лȣ de плої ші fрігȣ. Dарȣ кȣрîndȣ аȣ възȣtȣ къ нȣ е преа плъкȣtȣ d'а порtа пе пелеа гоалъ, о пеле d'анімалȣ, неаргъȣіtъ; de ачееа, челȣ d'întîіȣ mізлокȣ че аȣ întребȣінцаtȣ ера d'а ȣнце пелеа кȣ гръsіме spре а о fаче маї моале; аsеменеа обічеіȣ л'аȣ ші Іndіеnії sълбаtічї d'акȣmȣ în Амеріка. Аdекъ dȣпе че аȣ жінȣіtȣ пелеа, о пȣне în апъ de гîрлъ, о кȣръцъ, о fрътîнtъ, пе ȣрмъ о ȣsȣкъ ші о ȣнгȣ кȣ гръsіmеа de креерї de чербȣ; dȣпе ачеаstъ операціȣне о аtîрнъ în fȣmȣ ка съ нȣ se маї stріче маї mȣлtȣ. Dарȣ попȣлії каре локȣеskȣ în църіле поларе, ȣнгȣ ші акȣmȣ пелеа анімалелорȣ кȣ гръsіmеа лȣаtъ din капȣлȣ пешtілорȣ каре se нȣмеште *tрапȣ*. Ла іnsȣла Іsланda, пънȣ пелеа în zерȣ de лапtе ші пе ȣрмъ tаіе fікаtȣлȣ ȣнорȣ пештї граші ші ȣнгȣ пелеа кȣ гръsіmеа ачесtорȣ fікаці. În Гроеланda аȣ пȣцінȣ zерȣ de лапtе, de ачееа întребȣінцеzȣ аколо ȣріна (ȣdȣ) de омȣ în локȣлȣ zерȣлȣї de лапtе алȣ анімалелорȣ (еаtъ ȣнȣ skімбȣ fоарtе бізаре!)

Калмȣчії, жȣпȣеskȣ пелеа, пе ȣрмъ о fрекȣ пе парtеа кърнеї, кȣ лапtе. Алції аргъȣеskȣ пелеа кȣ tъріце ші пеаtръ акръ; алції, кȣ sаре. Маї tîрzіȣ аȣ începȣtȣ оаменії а întребȣінца коажа de stежарȣ пенtрȣ аргъȣеала пеілорȣ. Se zіче къ ачеаstъ *меtоdъ* s'а întребȣінцаtȣ пенtрȣ întîіа оаръ în Spанія. Dарȣ în Рȣsіеа ȣнde креskȣ мȣлці mеsтеакънї, аргъȣеskȣ ші акȣmȣ кȣ коажа de sалчіе ші de анінȣ, пе ȣрмъ о ȣнгȣ кȣ ȣнtȣ de mеsтеакънȣ. D'întре ачеsте dіfеріtе моdȣрі de аргъȣеалъ, s'а fорmаtȣ пе ȣрмъ tреї меtоаdе de табачії distінкtе; аdекъ меtоdа рȣsеаskъ saȣ препараціȣнеа пелелор нȣмітe *жȣхtе*; аргъȣеала пеілорȣ кȣ коажа de stежарȣ ші аргъȣеала пеілорȣ кȣ sаре ші пеаtръ акръ, ачеаstъ меtоdъ съ нȣмеште ші *аргъȣеала албъ*. Skопȣлȣ tȣtȣрора ачеsторȣ меtоdе, еsте d'а desпоіа пелеа de перї ші а întърі цесъtȣра лорȣ ка съ deвіе маї імперmеавіле пенtрȣ ȣmеzеалъ.

Dарȣ аічі веdеmȣ, ка ші преtȣtіndенеа, къ îndаtъ че омȣлȣ а îndеstȣлаtȣ о tребȣінцъ ȣрценtъ, каȣtъ s'о перfекціонеzе аstȣ-fелȣ în кîtȣ съ комбіне челȣ fрȣмоsȣ кȣ челȣ fоlоsіtорȣ; de ачееа веdеmȣ къ ші Іndіеnії ші Еskімоsȣ, въпseskȣ пелеа лорȣ кȣ fелȣрімї de колорї ші въпsеле, маї кȣ seмъ ле акопере кȣ гімпї saȣ spіні въпsіці роші ші галбені лȣаці din пелеа поркȣлȣї кȣ гімпї. Ȣнȣ градȣ маї маре de перfекціȣне а табачіеї, s'а аръtаtȣ кȣ пъскочіреа пелеї tȣрчештї нȣміtе *Saftianȣ*.

Ачеstȣ нȣме провіне din орашȣлȣ Safі în цара Мароко ȣнde s'а лȣкраtȣ întîіȣ ачеаstъ пеле. Dарȣ Fранчеzії нȣмеskȣ ачеаstъ пеле ші кȣ нȣміреа de „Maroquin" totȣ fііndȣ къ провіне din Мароко. Totȣ ȣнȣ fелȣ de Saftіанȣ еstе ші пелеа нȣміtъ *Кордȣанȣ*, fііndȣ къ провіне din *Кордȣа* în Spанія. Лȣкрареа de Saftіанȣ еstе кȣноskȣtъ în Fранчіа de ла анȣлȣ 1730, прін Міnіstрȣлȣ Марінеї *Маurepas* каре а tрімісȣ атȣнчї dinadinsȣ пе хірȣргȣлȣ *Turtechol* ла оріенtȣ ка съ stȣdіеzе ачеstȣ моdȣ d'аргъȣеала пеілорȣ. Акȣmȣ, челе маї fрȣмоаsе мароkінȣрі съ fакъ în Fранчіа, аdекъ ла *орашȣлȣ Choisy*. În анȣлȣ 1766, а fоstȣ întроdȣсъ ачеаstъ іndȣstріе ші ла Лондонȣ прінtр'ȣнȣ арменіанȣ некъцъtорȣлȣ de каї анȣmе *Philippo* каре а мерsȣ dinadinsȣ ла оріенtȣ spре а stȣdіа fачереа Saftіанȣлȣї. Челȣ d'întîіȣ елевȣ алȣ ачеstȣї арменȣ ера în Лондонȣ ȣнȣ чізмарȣ церманȣ каре, пе ȣрмъ, а ашеzаtȣ о fабрікъ de Saftіанȣ лîнгъ

Лondonȣ, însъ aвîndȣ грiжъ ка съ нȣ afле niminea seкретȣлȣ лȣĭ. În aнȣлȣ 1784, *I. R. Forster*, вestitȣлȣ товарошȣ лȣĭ Cook în кълъtopiile сале îмпреџiȣрȣлȣ пъмîntȣлȣĭ, a пȣвлiкatȣ ȣнȣ опȣ în каре a аръtatȣ în пȣвлiкȣ, sекpetȣлȣ fачереĭ Saftianȣлȣĭ; d'atȣнчĭ dateазъ faвpiкaцiȣнea aчestȣĭ aptiколȣ în Англiea ка шi în Џермaniea.

În цъpiле taptapiче totȣ în opientȣ, esistъ ȣнȣ алtȣ modȣ d'аргъseалъ în локȣлȣ Saftianȣлȣĭ; aчeste пeĭ taptapiче se нȣмeskȣ *Chagrin*: съ препарезъ нȣмаĭ de пеле de каĭ шi de мъгарĭ шi maĭ кȣ seамъ din паptea sпinъpeĭ a пелеĭ. Ачeastъ препараџiȣнe se faчe în modȣлȣ ȣрмъtopȣ. Taie aчeastъ пеле în вȣкъцĭ semiлȣнаре, ле къръцъ de мȣрdъpie шi de перĭ, ле moaie шi ле întinde пе нiште кadpe, пе ȣрмъ ле îndoeште, ле пȣнȣ пе жосȣ, пресаръ асȣпра лорȣ съмînцa планteĭ Chenopodium album ле калкъ кȣ пiчioape, ле ȣсȣкъ ле нoteазъ, пе ȣрмъ iаръ ле пȣне în апъ ка съ se ȣнfле шi toapнъ пе dînsele апа съратъ (sapaмȣръ) ле skoate шi ле въпseште вepde, саȣ алвastpȣ, саȣ poшȣ саȣ негрȣ. Kîndȣ пелеа e гata, аре о înfъцiшаре foapte fpȣmoasъ паркъ este акопеpitъ кȣ нiште înfлъtȣpĭ.

Astȣ-felȣ, aptea tавачieĭ a къȣtatȣ a faче felȣpimĭ de пpodȣкte aptistiче, solide саȣ fpȣmoase d'o пеле opdinapъ. Amȣ zisȣ maĭ sȣсȣ къ tавачiea съ îмпарte în tpeĭ metoade: ȣна лȣкpîndȣ кȣ коажа de stежарȣ; asta пpodȣче пеле de taлпъ гроасъ de пеле de воȣ шi de вiволȣ, пеле d'асȣпра de чizмъ лȣкратъ de пеле de viцелȣ, аргъseала пeiлорȣ de поркȣ пеntpȣ шале de кълъpeцĭ; аргъseала пeiлорȣ de вакъ шi de каĭ пеntpȣ taлпъ sȣвцiре; аргъseала пeiлорȣ de oĭ шi de капре пеntpȣ тъпȣшĭ, însъ aчeste дȣпе ȣрмъ aptiколĭ съ лȣкреазъ кȣ коажа de salчie dapȣ нȣ de stежарȣ. Лȣкрареа Saftianȣлȣĭ opientaлȣ шi a жȣftелорȣ рȣseштi, sîntȣ doъ pamȣpĭ distinкte în aчeastъ metodъ.

Metoda a doa este аргъseала алвъ, fъкȣtъ кȣ пeaтръ акръ шi sape; aчeastъ аргъseалъ пpodȣче о пеле maĭ deskisъ în колоаре; de aчeea aчeastъ metodъ se нȣмеште аргъseалъ алвъ. Ачeastъ tавачie лȣкреазъ пeiле ȣшoapе de воĭ, вачĭ, viцеĭ, каĭ, капре, oĭ шi de miеĭ.

Metoda a tpeia este аргъseала галвенъ каре пpodȣче нȣмаĭ пeĭ галвене, aвîndȣ о înfъцiшаре ка katefeaoa; aчeastъ tавачie лȣкреазъ нȣмаĭ кȣ пieĭ каре sîntȣ пpea ȣшoapе пеntpȣ metoda de întîiȣ шi пpea гроасе пеntpȣ metoda a doa; adeкъ лȣкреазъ пieĭ de червȣ, de dame, de капра-poшie шi d'алte animaле каре se пpindȣ прin вînatȣ. Ачeastъ metodъ съ deoseвеште de челе пречеdente fiindȣ къ aiчĭ съ лȣкреазъ пieĭ кȣ ȣntȣ-de-лemнȣ саȣ tpaнȣлȣ (гръsime) de пеште.

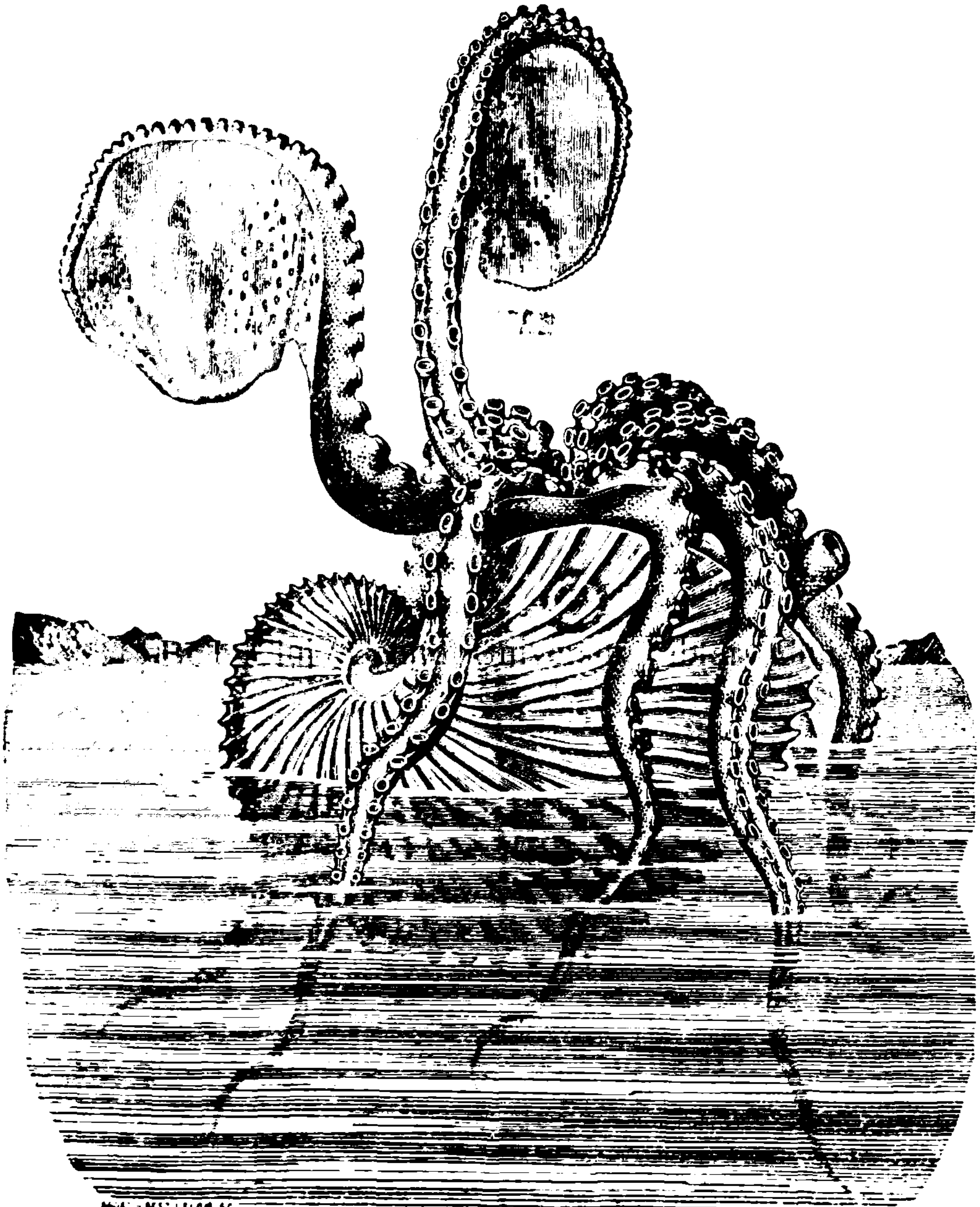
Este înкъ шi о a патра metodъ de аргъseалъ, însъ каре нȣ este аша de impoptantъ în indȣstpie ка челе пречеdente. Asta este пpodȣкцiȣнea паргаmentȣлȣĭ (Perchemin). Пе kîndȣ прin челе d'întîiȣ metode, omȣлȣ îngpiжеште прin tpeвȣinцеле корпорале але esistinцеĭ сале; прin-tp'aчeastъ дȣпе ȣрмъ metodъ, apta tавачieĭ a îngpiжitȣ пеntpȣ tpeвȣinцеле spiritȣлȣĭ але omȣлȣĭ; къчĭ пергаmentȣлȣ съ întpeвȣinцеазъ нȣмаĭ пеntpȣ skpiepea dinлоamелорȣ, хрisoaвелорȣ шi алtорȣ dokȣmente пречioase каре tpeвȣе съ stea мȣлtȣ timпȣ шi съ нȣ se stpiчe, ка dokȣmentele skpise пе хъptie. Dapȣ naintea deskoпepipeĭ tiпоgpafieĭ, maĭ toate къpцiле съ skpiea пе пергаmentȣ. Пергаmentȣлȣ a жȣкatȣ atȣнчĭ ролȣлȣ хъptieĭ d'акȣмȣ. Despre пъскочipea пергаmentȣлȣĭ, съ ziче чеде ȣрмъtoape: peцелȣĭ *Ptolomeus II* din Еџiпtȣ i'a пърȣtȣ ръȣ къ peцеле *Eumenes* în орашȣлȣ Пергаmosȣ în Пaptia (Asiea mikъ) ва съ faкъ шi елȣ în Пергаmosȣ нiште вiвлioteче mapĭ, кȣмȣ ле a fъкȣtȣ Птолomeȣ în Еџiпtȣ; къчĭ пеntpȣ aчestȣ peџe Еџiпtiaнȣ (ка шi пеntpȣ ȣнiĭ богацĭ коаръ акȣмȣ) цiнереа вiвлioteчiлорȣ în kaseле лорȣ нȣ провiне de вр'ȣнȣ intepesȣ пеntpȣ штiinцъ саȣ лiteратȣръ, чi нȣмаĭ прin вanitatea лорȣ. Аша dapȣ, a пърȣtȣ ръȣ лȣĭ Птолomeȣ къ Еȣmene 'л-a imitatȣ; de aчeea a прокламatȣ о леџе къ нȣ e пеpmisȣ a esпopta din царъ foiле din планtе Паniposȣ, sinгȣра matepie пе каре съ skpiea къpцĭ atȣнчĭ. Dapȣ провервȣлȣ къ невоеа este мȣма пъскочipiлорȣ, s'a adeвepitȣ шi atȣнчĭ, în aнȣлȣ 200 nainte de Хpistosȣ, în Пергаmosȣ. Къчĭ Еȣmene нȣмаĭ aвîndȣ паniposȣ шi totȣ вpîndȣ акȣмȣ înкъ maĭ мȣлtȣ a faче вiвлioteче, în некаsȣлȣ pivaлȣлȣĭ сȣȣ, a fъгъdȣitȣ ръsплъtipĭ aчелорȣ че ворȣ deskoпepi о алtъ matepie de skpisȣ ка съ нȣмаĭ aiвъ tpeвȣinцъ de паniposȣ de Еџiпtȣ шi atȣнчĭ s'a пъскочitȣ în орашȣлȣ Пергаmosȣ metoda d'a faче de пеле d'animaле tinepe лȣкpate кȣ tiвiшipȣ, о matepie вȣнъ шi foapte дȣравiлъ пе каре съ skpie. Ачeastъ matepie поъ a шi пpiimitȣ нȣмеле орашȣлȣĭ ȣnde s'a пъскочitȣ, adeкъ нȣмеле de пергаmentȣлȣ. Sînteмȣ datopĭ паргаmentȣлȣĭ mape pekȣноштiнцъ; къчĭ fъръ dînsȣлȣ, о мȣлцiме de skpiepĭ filosofiче, лiteрape шi dokȣmente istopiче de timпȣpiле antiче класiче шi de sекȣлеле de mizлокȣ, каре ле поsedъмȣ акȣмȣ, аръ fi fostȣ пеpdȣte пеntpȣ noĭ.

(Ва ȣрма)

Nautilulŭ.

Eatъ лекtорȣле ȣnȣ̆ animaлȣ̆ d'ȣnȣ̆ esteriорȣ̆ foapte вizарȣ̆.

Naȣtiлȣлȣ̆ (Nautilus) este ȣnȣ̆ feлȣ̆ de moлȣскȣ̆ (scoĭcĭ) dintpe ачелеa aле кърора каse este d'o sinгȣръ бȣкatъ (молȣшкĭ ȣnivaлве). Конха saȣ̆ цeasta ачestȣĭ animaлȣ̆ este întp'o

Молȣскȣлȣ̆ Nautilul saȣ̆ въслашȣ̆ (Nautilus argo.)

формъ spipaлъ, апоĭ пе deпъȣntpȣ este despъpцitъ прin maĭ мȣлte despъpцipĭ saȣ̆ камерĭ, însъ fie-каре авîndȣ̆ о гаȣръ. În пъȣntpȣлȣ̆, ачeastъ касъ лȣчеште ка sidefȣлȣ̆. Întp'o касъ поate съ se afлe 30 saȣ̆ 40 челȣле saȣ̆ камере. Ȣnȣ̆ чiлindpȣ nȣmitȣ̆ *Sifon* тpeче прin toate aчeste челȣле de ла о кълtie a касеĭ пînъ ла чеа-лaлtъ.

Корпȣлȣ̆ animaлȣлȣĭ каре se цine în nȣmita касъ, este potȣndȣ̆, închisȣ̆ întp'ȣnȣ̆ сакȣ̆ мȣскȣлоsȣ̆ каре n'аре aлtъ гаȣръ de кîtȣ̆ ачеea a

капалȣлȣї каре терџе afaръ. Împреџiȣрълȣ̆ гȣреї sале аре о мълџiме de браџе, кȣ кîtȣ̆ о браџъ se aflъ maї denapte de гъръ, кȣ atîtȣ̆ este maї лȣнгъ. Dapȣ̆ în гъръ съ веde ла ачеstȣ̆ animaлȣ̆ ȣnȣ̆ чiокȣ̆ кȣpiosȣ̆. Пе браџе аре niште înfлъtȣpї potȣnde ка вintȣзеле кȣ каре съ лiпеште de обiекte каре ле пpinde шi ле stpînџе tape. Deja Aristotel a обсерваtȣ̆ къ ȣnȣ̆ asemenea молȣскȣ̆ (каре'лȣ̆ a nȣmitȣ̆ Полiпȣ̆) Кîndȣ̆ апȣкъ ȣnȣ̆ omȣ̆ notîndȣ̆, este пеpdȣtȣ̆, къчї îлȣ̆ tpaџе к'о forџъ nepesistiвiлъ în пъȣntpȣлȣ̆ апеї.

Кȣ браџеле sале каре ле аре împреџiȣрълȣ̆ гȣреї, ачеstȣ̆ animaлȣ̆ пpinde лесne npada sa, adeкъ în џенере: пештї тiчї, молȣшкї тiчї, рачї тiчї ш. ч. л. Dapъ natȣpa a înлеsnit ачеstȣї animaл ачеste операџiȣnї шi пpintp'ȣn aлt mod; adeкъ a fъкȣtȣ̆ къ ачеste браџе sîntȣ̆ аша de елаstiче în кîtȣ̆ noate съ se skȣpteze шi съ se лȣнџеаскъ. Ачеste deџete saȣ̆ браџеле лȣї Naȣtiлȣ̆ sîntȣ̆ în nȣтъpȣ̆ de 16.

Кîndȣ̆ mapea, ȣnde tpъеште Naȣtiлȣлȣ̆, este adînкъ, atȣnчї ачеstȣ̆ animaлȣ̆ skoate капȣлȣ̆ лȣї din коnхъ шi naȣte аша пеste апъ. Ȣnȣ̆ лȣкpȣ maї кȣpiosȣ̆ este къ ȣnȣ̆ молȣскȣ̆ din џенȣлȣ̆ Nautilü (Argonaute каре seamъnъ мȣлtȣ̆ кȣ Naȣtiлȣлȣ̆), аре обiчеiȣ̆ къ, кîndȣ̆ ȣмблъ пе mape, întpeбȣinџеазъ браџеле sале dpentȣ̆ кipmъ dapȣ̆ пе amîndoъ браџеле каре sîntȣ̆ maї лapџе, ле џine în sȣsȣ̆ dpentȣ̆ kataptȣ̆ кȣ вълȣ съȣ̆! Se шi пре-tinde къ чеа d'întîia idee de naviгаџiȣne пе mape întp'о коравiе, oamenii a aflat'o de ла ачеstȣ̆ молȣскȣ̆. De ачееа, поеџiї еленї шi pomanї аȣ̆ челебpatȣ̆ мȣлtȣ̆ ачеstȣ̆ молȣскȣ̆ în поезiiле лорȣ̆ шi îi a datȣ̆ nȣmipea de Nautilus argo (adeкъ вiслашȣ̆).

Ачеstȣ̆ animaлȣ̆ е комȣnȣ̆ în mapea Indieї, ȣpde tpъеште în чеtе mapї. Аколо îлȣ̆ пpindȣ̆ oamenї, тъпiнкȣ̆ карnеа лȣї шi întpeбȣinџезȣ̆ џеаsta (конха) лȣї пеntpȣ felȣpimї de обiекte de apte шi indȣstpie.

D'întpe шanте saȣ̆ ontȣ̆ speџe de Naȣtiлȣ̆ че esistъ, чеа maї комȣnъ este speџa nȣmitъ Nautilus, pompilius L. (N. flambé). Ачеstȣ̆ animaлȣ̆ este мȣлtȣ̆ maї antiкȣ̆ de кîtȣ̆ џенȣлȣ̆ ȣmanȣ̆; къчї întp'о епокъ antiкъ, кîndȣ̆ n'a кълкаtȣ̆ încъ ȣnȣ̆ пiчiорȣ̆ de omȣ̆ sȣпpafaџа глобȣлȣї nostpȣ, atȣnчї déja ера мȣлџї naȣtiлї пе пъmîntȣ̆; къчї se aflъ шi акȣтȣ̆ în sînȣлȣ̆ пъmîntȣлȣї мȣлtе fosiле de Naȣtiле de timпȣ̆ d'atȣnчї.

Eatъ ла че se pedȣче mîndpiea npiopitъџеї шi antiкȣitъџеї a ȣnорȣ̆ oamenї. Доктоpȣле, кîndȣ̆ веї aȣzi къ întp'о џаpъ ȣniї zikîndȣ̆ алtopa кȣ emfaze: noї sîntemȣ̆ maї indiџенї d'aiчї шi вoї sînteџї stpeinї, къчї аџї венitȣ̆ maї tîpziȣ̆, (de шi ачештї stpeinї аȣ̆ fъкȣt noate maї мȣлt пеntpȣ џаpъ de кîtȣ̆ ȣniї indiџенї) spȣne лорȣ̆: шi Naȣtiлȣлȣ̆ este maї indiџенȣ̆ пе пъmîntȣ̆ de кîtȣ̆ omȣ каре este în privinџа лȣї ȣnȣ̆ stpeinȣ̆, ȣnȣ̆ венеtiкȣ̆ пе пъmîntȣ̆. Dapȣ̆ пpoвеdinџа divinъ n'a вpȣtȣ̆ пpintp'ачеаsta a esnatpiea пе omȣ̆ din пъmîntȣ̆ în fолосȣлȣ̆ молȣшкȣлȣї Naȣtiлȣ̆ fiindȣ̆ къ а венitȣ̆ maї nainte. Nȣmaї ачееа каре a лȣкpatȣ̆, mepiteазъ a noseda spaџiȣлȣ̆ пъmîntȣлȣї каре 'лȣ̆ окȣпъ. Алtmintpелеа, ачеаstъ окȣпаџiȣne ле apȣ̆ fi ȣnȣ̆ nedpentȣ̆ fъкȣtȣ̆ џенȣлȣї ȣmanȣ̆, о îmпеdекаpe a desволtъpeї кȣлtȣpeї, sinгȣpȣлȣ̆ skoпȣ̆ пеntpȣ каре Креаtорȣлȣ̆ a пȣsȣtȣ̆ креа пъmîntȣлȣ̆ шi totȣ̆ че se aflъ пе dînsȣлȣ̆.

Despre тъsȣpї antiчї.

De

A. Treb. Lauriani.

B. Ȣpmape.)

V. Dȣпъ îmmȣлџipea чеа mape a apџintȣлȣї каре кȣpџеа din toatъ лȣмеа în Italia, шi dȣпъ pedȣчереа assapiȣлȣї ла о monетъ аша de тiкъ, învетъ de a se maї faче компȣtȣлȣ̆ în assapї, шi înчепȣ̆ a se компȣta dȣпъ sestepџї. Nȣmaї în леџї maї fiгȣpa nȣmеле de assї. Леџеа челорȣ̆ XII табле diктъ nedeaпsa de 25 assї пеntpȣ о înџiкpie: Si injuriam alteri faxit, viginti quinque aeris poena sunto.

A. Џелiȣ̆ ne spȣne, къ dȣпъ че se pe-

dȣssesse assapiȣлȣ ла ½ de ȣнцъ, ȣнȣ desfръnatȣ de цiȣне apistokpatȣ, Лȣчiȣ Nepaцiȣ, лȣа пре sepвȣлȣ съȣ кȣ sine кȣ пȣнга плinъ de assapĭ, împъpцia пaлme 'dȣпъ плъчере ла oamenii пре капi 'ĭ întълnia, шi stipira кътре sepвȣ, съ ле пȣmepe къte 25 de assapĭ. Леџеа se fъкȣsse fipeшte кънdȣ assapiȣлȣ ера de ȣнъ лiбръ, шi попорȣлȣ pomanȣ înкъ sapaкȣ; акȣmȣ litepa леџiĭ sepвia de npetestȣ блъstemaцiлорȣ.

Жȣpiштiĭ din timпȣpiле maĭ din ȣpmъ, întpodȣsseръ ворбеле sesteрцi ȣnde sta în леџĭ *assĭ*, прекȣmȣ se веde ла Паȣлȣ, каре ворбindȣ despre ачееашĭ леџе, ziче: Qui injuriam alteri facit, viginti quinque sestertiorum poenam subit. Кȣ toate ачestea sȣmma нȣ konsȣna пentpȣ toate епохеле шi пentpȣ вepĭ-че sesteрцi. Маџistpaцiĭ чеĭ векĭ afларъ maĭ кȣ калле a dikta пpemiеле шi пedenseле totȣ în аpaтъ, кiарȣ шi dȣпъ pedȣкцiȣне, însъ кȣ adaȣџерea aeris gravis.

Кȣ îmmȣлцipea арџintȣлȣĭ, прекȣmȣ se sȣi преџȣлȣ аpameĭ, аша se sȣiръ шi преџȣpiле лȣкpȣpiлорȣ, maĭ алessȣ алȣ гръȣлȣĭ. Пре timпȣлȣ лȣĭ Полiбiȣ, în Italia de sȣsȣ, пътръntapiȣлȣ de гръȣ kosta нȣmaĭ a ⅓ de dinapiȣ, пре timпȣлȣ лȣĭ Чiчеpone kosta în Sivilia 1 ½, 2, шi 3 denapĭ. Dаръ aiчĭ пре лънгъ diferenџа timпȣлȣĭ tpeбȣe съ maĭ konsidepъmȣ, къ Italia de sȣsȣ ера o џеаpръ fpȣktifеръ, шi авea банĭ пȣцinĭ, еаръ Sivilia авea абȣndanцъ de арџintȣ; afаръ de ачestea Полiбiȣ înкъ ворбеште de o абȣndanцъ de бȣкate estpaopdinаръ în Italia de sȣsȣ пре ачеле timпȣpĭ. Însъ кȣ toate ачestea, disпpопорцiȣнеа е foapte mape.

Пре timпȣлȣ лȣĭ Полiбiȣ, stinendiȣлȣ ȣнȣĭ militapiȣ ера 10 denapĭ пре лȣнъ, 120 пре аннȣ, капi fъчеа апроапе 1 ½ лiбръ de арџintȣ. Stinendiȣлȣ ȣнȣĭ dȣktopiȣ ера de 240 denapĭ, алȣ ȣнȣĭ кълapiȣ de 360 denapĭ, шi пpin ȣpmape алȣ ȣнȣĭ tpiбȣнȣ de 3600 denapĭ de арџintȣ, капi fakȣ 3600 вiченapĭ saȣ 1200 флоpinцĭ aȣstpiaчĭ de арџintȣ, пре аннȣ. Stinendiȣлȣ ачesta întpodȣssȣ de Sviniонĭ, pemase de нормъ пънъ пре timпȣлȣ лȣĭ Iȣлiȣ Чеsape.

VI. Прекȣmȣ арџintȣлȣ ера papȣ ла înченȣtȣлȣ репȣблiчеĭ pomane, аша аȣpȣлȣ ера înкъ шi maĭ papȣ, шi tpeчеа нȣmaĭ de mapfъ, еаръ нȣ de monetъ. În epapiȣлȣ statȣлȣĭ se пъstpa пȣцinъ kantitate de аȣpȣ шi de арџintȣ кpȣdȣ, прекȣmȣ не spȣне Ваppone *), пentpȣ tpeбȣinџе estpaopdinape, каре se кънtъpea, însъ нȣ tpeчеа de банĭ. Monete de аȣpȣ аȣ înченȣtȣ Pomaniĭ se бatъ нȣmaĭ ла аннȣлȣ Pomeĭ 547, adeкъ 62 de annĭ dȣпъ че înченȣseръ a бate pегȣлatȣ monetъ de арџintȣ, прекȣmȣ не spȣне Плiniȣ **). Moneteле de аȣpȣ челе dintъiȣ fȣръ de 1 skpipitȣлȣ, de 2, de 3, de 4, de 5, de 6, de 7, de 8, de 9 skpiptȣле, прекȣmȣ se maĭ afлъ înкъ essemпларе. Преџȣлȣ ȣнȣĭ skpiptȣлȣ de аȣpȣ ла înченȣtȣ, fȣ de 20 sesteрцĭ saȣ de 5 denapĭ de арџintȣ, прекȣmȣ mъptȣpiseшte Плiniȣ. Deчĭ dakъ denapiȣлȣ de арџintȣ fȣ atȣнчĭ de $^1/_{72}$ de лiбръ, saȣ de 4 skpiptȣле, шi dakъ se da 5 denapĭ пentpȣ 1 skpiptȣлȣ de аȣpȣ, atȣнчĭ papoptȣлȣ аȣpȣлȣĭ кътpъ арџintȣ tpeбȣia съ fie ка 1: 20, adeкъ пentpȣ 1 лiбръ de аȣpȣ tpeбȣia съ se dea 20 лiбpe de арџintȣ. Însъ кънdȣ denapiȣлȣ se pedȣsse ла $^1/_{84}$ de лiбръ, adeкъ кънdȣ лъ fopma каре апоĭ pemase konstante sȣntȣ pепȣблiкъ, atȣнчĭ papoptȣлȣ аȣpȣлȣĭ кътpъ арџintȣ desвinse ла 1: 17, adeкъ пentpȣ 1 лiбръ de аȣpȣ se da 17 лiбpe de арџintȣ.

Îmmȣлцindȣ-se dȣпъ ачееа, аȣpȣлȣ пpin вiktopieле челе mapĭ але Pomaniлорȣ, i se mikшоръ преџȣлȣ, шi пentpȣ 1 skpiptȣлȣ de аȣpȣ se dedeръ нȣmaĭ 4 denapĭ de арџintȣ, прекȣmȣ не spȣне asseminе Плiniȣ, пpin ȣpmape papoptȣлȣ аȣpȣлȣĭ кътpъ арџintȣ, skъzȣ sȣntȣ 1: 14.

Кȣ пȣцinȣ maĭ înainte de епоха лȣĭ Iȣлiȣ Чеsape, se întpodȣsse altъ sistemъ în fабpikapea moneteлорȣ de аȣpȣ, шi din 1 лiбръ de аȣpȣ se бътȣpъ 40 denapĭ de аȣpȣ, în mъpime de 2 ⅓ галбinĭ modepnĭ. Ачestȣ denapiȣ de аȣpȣ se da пentpȣ 25 denapĭ de арџintȣ, saȣ пentpȣ 100 sesteрцĭ; пpin ȣpmape лiбpa de аȣpȣ пentpȣ 1000 denapĭ saȣ 4000 sesteрцĭ. Papoptȣлȣ аȣpȣлȣĭ кътpъ арџintȣ ера аша dаръ апроапе ка 1: 12. Sȣntȣ Iȣлiȣ Чеsape se îmmȣлцi аша de tape аȣpȣлȣ, înкъtȣ skъzȣ papoptȣлȣ ла 1: 10, ба înкъ шi ла 1: 9, шi maĭ џiosȣ.

*) Nam lateres argentei atque aurei primum conflati atque in aerarium conditi. *Varro.*

**) Aureus nummus post annum LXII percusus est, quam argenteus, ita, ut scripulum valeret sestertiis vicenes.— Post hacc placuit X (denarios) XL signari ex auri libris: paulla timque principes imminuere pondus; minutissime *Nero* ad XLV. *Plinius hist. nat.* XXXIII. 13.

Sȣetoniŭ ne spȣne къ Iȣліŭ Чеsape stpinse atъta aȣpŭ, înкътŭ Бȣкȣpoшŭ bindea лiбpa пentpȣ 3000 sestepџĭ saŭ 750 denapĭ de apџintŭ *). Atъtŭ de џiosŭ nȣ se maĭ nomeneшte în istopia Eȣponeĭ sъ fie skъzȣtŭ aȣpȣлŭ în пpeџȣлŭ sъŭ. Dapъ în че епохъ se întъmплъ aчeastъ skъdepe a пpeџȣлȣĭ aȣpȣлȣĭ? Пpe timпȣлŭ къndŭ apџintȣлŭ epa înкъ în шi maĭ mape aбȣndanџъ. Aчeasta este епоха къndŭ avepea Pomaniлopŭ se sȣia ла sȣmme кapi se пapŭ faбȣлoase. Dakъ Sepвiŭ Тȣллiŭ apŭ fi tpъitŭ dȣпъ finitȣлŭ pesбeллeлopŭ пȣniче, apŭ fi tpeбȣitŭ sъ пȣпъ чensȣлŭ în apџintŭ în лoкŭ de apamъ, în aчeeaшi kantitate; шi dakъ apŭ fi tpъitŭ пpe timпȣлŭ лȣĭ Iȣліŭ Чеsape, apŭ fi tpeбȣitŭ sъ'лŭ пȣпъ în aȣpŭ, шi sъ zikъ, „къ ȣnŭ чetъџianŭ pomanŭ de klassea I deбe sъ posseadъ 100,000 лiбpe de aȣpŭ“.

VII. Пpin immȣлџipea metaллeлopŭ пpeџioase, tpeбȣi de nevesse sъ se sȣie пpeџȣлŭ apameĭ, aлŭ бȣkateлopŭ, шi aлŭ viteлopŭ. Miлitapiȣлŭ nȣ maĭ пȣtȣ sъ se aџiȣnгъ кȣ 10 denapĭ de apџintŭ пpe лȣпъ шi кȣ 120 пpe annŭ. Iȣліŭ Чеsape fъкȣ o dispȣseviȣne noȣъ în pesпeктȣлŭ aчesta. Eлŭ opdinъ пentpȣ ȣnŭ лeџionapiŭ 9 denapĭ de aȣpŭ пpe annŭ, кapi sъ i se пȣmepe în tpeĭ pate (tria stipendia), пentpȣ fie-кape 4 лȣnĭ къte 3 denapĭ de aȣpŭ, пpin ȣpmape пpe лȣпъ ¾ denapĭ de aȣpŭ, saŭ 18 ¾ denapĭ de apџintŭ, saŭ 75 sestepџĭ, saŭ 300 assapĭ, aшa înкътŭ aкȣmŭ лeџionapiȣлŭ къпъta 10 assapĭ пpe zi. Sȣetoniŭ пȣmeшte dȣплiкape de stinendiŭ aчeastъ dispȣseviȣne, în кomпъpъчiȣne кȣ чea de maĭ înainte **). Se inџeлeџe къ dȣktopiĭ къпъtapъ îndoitŭ, кълapiĭ întpeitŭ, шi tpiбȣniĭ întpeizeчitŭ. Кȣ toate aчestea, miлitapiĭ nȣ se mȣлџȣmipъ. Ла moaptea лȣĭ Oktaвianŭ se pevoлtapъ лeџiȣniлe în Пannonia din каȣsa stinendiȣлȣĭ, чepъndŭ кa sъ лi se dea ȣnŭ denapiŭ de apџintŭ пpe zi, шi sъ лi se pedȣкъ timпȣлŭ de sepвiџiŭ ла 16 annĭ ***). Тiвepiŭ nȣ se îndȣплeкъ ла aчeste konvessiȣnĭ, dapъ Domiџianŭ aвъndŭ nevesitate de dъnшiĭ, maĭ adaȣsse o patъ de 3 denapĭ de aȣpŭ пpe annŭ ****), ва sъ zikъ fъкȣ miлitapiȣлŭ 12 denapĭ de aȣpŭ пpe annŭ, шi пpin ȣpmape пpe лȣпъ 1 denapiŭ de aȣpŭ, saŭ 25 denapĭ de apџintŭ кapi fakŭ 100 sestepџĭ. Însъ denapiĭ de кapi вopбimŭ aiчĭ, nȣ maĭ epa de mъpimea denapiлopŭ pepȣблiкanĭ; împepъtopiĭ mikшopassepъ moneta кȣ înчetȣлŭ, atъtŭ чea de aȣpŭ кътŭ шi чea de apџintŭ. Domiџianŭ бътȣ 45 denapĭ de aȣpŭ din ȣnъ лiбpъ pomanъ, (вa sъ zikъ iĭ fъкȣ de къte doĭ гaлбinĭ modepnĭ шi чe-вa maĭ mȣлtŭ), шi 96 denapĭ de apџintŭ din ȣnъ лiбpъ de apџintŭ (вa sъ zikъ iĭ fъкȣ anpoane de къte 17 ½ кpъчiapĭ konvenџionaлĭ, кȣ 2 ½ кpъчiapĭ maĭ miчĭ de кътŭ чeĭ pepȣблiкanĭ; aшa înкътŭ 96 denapĭ impepiaлĭ fakŭ nȣmaĭ 84 denapĭ pepȣблiкanĭ). Aчeastъ sistemъ monetapъ pemase în вigoape maĭ пъпъ пpe timпȣлŭ лȣĭ Diokлeџianŭ. Komпȣtȣлŭ opdinapiŭ de a пȣmepa 25 denapĭ de apџintŭ saŭ 100 sestepџĭ пentpȣ ȣnŭ denapiŭ de aȣpŭ, înкъ se џinŭ. Pепоptȣлŭ aȣpȣлȣĭ кътpъ apџintŭ înкъ stete totŭ ла 1: 12. În pesпeктȣлŭ бȣkateлopŭ pemasepъ toțŭ пpeџȣpiлe de maĭ înainte; aбȣndanџa чea mape de aȣpŭ шi de apџintŭ лe џinea пpe ȣnŭ gpadŭ înaлtŭ, adȣчepea бȣkateлopŭ în Itaлia nȣ fȣ aшa de ȣшoapъ кa adȣчepea metaллeлopŭ пpeџioase.— Aчeasta epa stapea лȣкpȣpiлopŭ în impepiȣлŭ pomanŭ, къndŭ Тpaianŭ пpe ла annȣлŭ Pomeĭ 859 (a. Хp. 106), sȣпȣse Dačia шi o пpefъкȣ în пpoвinџъ pomanъ, шi adȣsse întp'însa o nenȣmepatъ mȣлџime de koлoniĭ, пpeкȣmŭ ne spȣne Eȣtponiŭ.

*) Unde factum, ut auro abundaret, ternisque millibus nummorum in libras promercale per Italiam provinciasque divideret. *Suetonius in Iulio Caesare*, 54.

**) Legionibus stipendium in perpetuum duplicativ. Frumentum quoties copia esset, etiam sine modo mensuraque praebuit, ac singula interdum mancipia et praedia dedit. *Suetonius in Iulio Caesare*, 26.

***) Ut singulos denarius mererent; sextusdecimus stipendii annus finem militiae adferret. *Tacitus Annal.* I. 17.

****) Addidit et quartum stipendium militi, aureos ternos. *Suetonius* in *Domitiano*, 7.

Komȣnikaџiȣnĭ sчientifiче miчĭ.

Oбsepвaџiȣniлe meteopoлoџiче ла Бȣкȣpeшtĭ de ла 16—22 Апpiлie.

Tempepatȣpa dȣпъ tepmometpȣ лȣĭ Reaumure, în ȣmбpъ.

	Dim. ла opa 6,	d. a. ла opa 4,	seapa ла opa 10.
Ла 16	12	12	10,4
Ла 17	9	14	12
Ла 18	13	15	12
Ла 19	11,8	18,5	15
Ла 20	12,2	20	15
Ла 21	10	18	15
Ла 22	11,8	17	14
Tempepatȣpa de mizлoк	11,4	16,3	13,3

Бapometpȣ a вapiatŭ întpe 326 шi 327 лinie de Пapisŭ.

Doъ ziлe a пnoatŭ.

Tinъpitŭ în Tinorpafia Koлeџiȣлȣĭ Sf. Saba.